

одну дитину хвору на рак, але в Україні тисячі таких дітей. Тому доцільніше вкласти кошти в те, щоб це лікування можна було отримувати в Україні.

Вітчизняні роботодавці все більше усвідомлюють, що купівельна спроможність громадян залежить в першу чергу від їхнього добробуту, а це – здоров'я, гідна оплата, безпека праці, благополуччя в сім'ї. Нині майже 28 % населення України знаходяться за межею бідності, що не може не турбувати бізнесові структури. Аморально бути багатим у бідній державі. І саме тому має бути відповідальність бізнесу за формування громадянського суспільства, здатного зробити свій вибір.

1. Бутко М., Мурашко М. Генезис соціальної відповідальності бізнесу та її становлення в Україні // *Фінанси України*. – 2008. – № 8. – С. 74-84.
2. Бакора Д. Корпоративна соціальна відповідальність у системі корпоративного управління // *Україна: аспекти праці*. – 2009. – № 1. – С. 21-25.
3. Баранник Л. Соціальна відповідальність бізнесу // *Становлення і розвиток малого бізнесу в регіоні: Колективна монографія / За заг. ред.*

Н.І.Редіної. – Дніпропетровськ, 2008. 4. Живко З.Б. Соціальна відповідальність учасників бізнесової діяльності: принципи, проблеми, перспективи / З.В.Живко // *Проблеми науки*. – 2009. – С.44-49. 5. Шавкун І.Г. Проблеми КСВ топ-менеджменту: методологічний аспект // *Грані*. 2008. – № 6. – С. 57-60. 6. Шаловал В.М. Інституціональна підтримка соціально відповідальної діяльності // *Вісник Академії митної служби України*. – 2008. – № 4 (40). – С. 92 – 98. 7. Кокоба А. Какой соцпакет хотят иметь украинцы? // *Инвестгазета*. Воскресенье, 14 ноября, 2010 г. 8. Винокурова Е. Мотивация персонала: Социальный пакет как новая ступень эволюции российских компаний // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.top-personnel.com/press_h30/rubrica_h59/. 9. Галиц Г. Социальная ответственность бизнеса – это не только благотворительные акции и спонсорство // *Бизнес*. – 2007. – № 6. 10. Воробей В. Корпоративна відповідальність чи вигода? // *Києво-Могилянська Бізнес-Студія*. – 2005. – № 10. 11. Заборгованість з виплати заробітної плати в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.dt.ua/news/24521>. 12. Мірошніченко А. Завышенные социальные ожидания // *Эксперт – Украина*. – 2007. – № 13. – 2-8 апреля. 13. Коваленко Н., Ремовська О. Менше половини українців мають "соціальний пакет" на роботі // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/2147605.html>.

Надійшла до редколегії 11.11.10

УДК 334.78: 637.1

Н. Скопенко, канд. екон. наук, доц.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ НА УКРАЇНСЬКОМУ МОЛОЧНОМУ РИНКУ

У статті розглянуті сучасні тенденції розвитку ринку молока та молочних продуктів України, визначені особливості формування та розвитку інтегрованих структур в молочній галузі.

Ключові слова: молочна галузь, об'єднання, інтеграція, консолідація.

In the articles the considered modern progress of market of milk and dairies of Ukraine trends, certain features of forming and development of computer-integrated structures, are in suckling industry.

Keywords: dairy industry, association, integration, consolidation.

Світова глобалізація, інтеграція економічних систем в масштабах держав та регіонів зумовлюють посилення конкуренції, підвищення вимог міжнародного співтовариства до якості та безпечності продукції.

Сучасні організаційно-структурні зміни в системі виробництва продовольчих товарів полягають у зростанні конкуренції та спеціалізації сільськогосподарського виробництва, в формуванні ефективного агропромислового виробництва. Особливості підприємництва в агропромисловому комплексі, розвиток продуктивних сил, суспільний поділ праці об'єктивно зумовлює необхідність об'єднання різноманітних функцій і процесів на основі розвитку міжгалузевих зв'язків.

Окремі виробничі функції, операції, сфери та галузі не можуть розвиватися незалежно одне від одного. Тому спеціалізація – лише одна характеристика виробничого процесу, другою є кооперування та інтеграція. Чим складніші та багаточисельніші зв'язки з виробництва готового до споживання продукту, тим нагальнішою стає потреба зведення в єдину систему вузькоспеціалізованих галузей, підприємств і виробництв. Доцільність розвитку інтеграційних зв'язків зумовлена рядом чинників, основними з яких є досягнення високої стабільності та ритмічності в забезпеченні переробних підприємств сільськогосподарською сировиною, розвиток спеціалізації та концентрації виробництва, що забезпечує економію праці, зниження витрат виробництва, ефективніше використання виробничих потужностей як у промисловості, так і у сільському господарстві.

Теоретичні та методологічні основи інтеграційного розвитку підприємств різних галузей та форм власності, проблеми, пов'язані з розвитком кооперації та інтеграції у агропромисловому комплексі України представлені в наукових дослідженнях вчених: В. Амбросова, В. Андрійчука, В. Апопія, С. Бабенка, А. Брезвіна, І. Вітановича, А. Глушецького, В. Зимовеця, В. Зіновчука, А. Карпенко, М. Кизима, М. Коденської, І. Лукінова, П. Мель-

ника, М. Маліка, В. Месель-Веселяка, О. Мочерного, О. Онищенко, М. Пархомця, А. Пилипенко, П. Саблука, М. Туган-Барановського, М. Хорунжого, В. Чабана, І. Юрка, В. Юрчишина та інших

Вчені-економісти досить детально досліджують питання інтеграції виробничих підприємств, підприємств аграрного комплексу та наголошують на необхідності посилення процесів інтеграції, удосконалення економічного механізму формування відносини в агропромисловому комплексі. Проте, при усьому різноманітті освітлюваних проблем, недостатньо увага приділяється теорії та практиці розвитку інтеграційних взаємозв'язків між підприємствами аграрного комплексу, особливостям формування інтеграційних структур з урахуванням динамічних умов господарювання, специфічних галузевих та/або регіональних особливостей.

Метою статті є дослідження сучасних тенденцій розвитку ринку молока та молочних продуктів України, визначення особливостей формування та функціонування інтегрованих об'єднань в молочній галузі.

Побудова в країні ринкової економіки вимагає реалізації сучасних концепцій, технологій і прогресивних рішень в області перебудови та розвитку промисловості для забезпечення більш сприятливих умов функціонування та економічного зростання господарюючих суб'єктів. Серед існуючих механізмів підвищення конкурентоспроможності економіки та окремого підприємства все більшу увагу привертають інтеграційні стратегії розвитку. Інтеграційні процеси характерні як для окремого підприємства, так і для групи підприємств, що утворюють галузь.

Основними мотивами об'єднання переробних та інших підприємств АПК є забезпечення стабільних доходів в результаті створення власної надійної сировинної бази, формування постійних ринків збуту виробленої продукції, розширення сфер діяльності тощо.

Молокопереробна галузь, до складу якої входять маслоробна, сироробна, молочноконсервна підгалузі, а

також виробництво продукції з незбираного молока, на сучасному етапі є однією із провідних в структурі харчової індустрії України. Молочна продукція є одним із основних продуктів харчування та супутнім компонентом при виробництві різноманітних товарів харчової промисловості, зокрема, кондитерських виробів, соусів, майонезу.

У загальному обсязі реалізованих харчових продуктів в 2009 році молочні продукти та морозиво становили 13,6 % [5]. При цьому український ринок молока та молочних продуктів акумулює близько 17 % продовольчих витрат населення.

Однак за останнє десятиріччя діяльність молокопереробних підприємств визначається рядом кризових тенденцій, пов'язаних, насамперед, із наростаючим дефіцитом сировини, зростанням цін на молочну продукцію при одночасному зниженні платоспроможного попиту населення, формуванням несприятливої кон'юнктури світового ринку молокопродуктів.

Ефективний розвиток молокопереробної галузі безпосередньо залежить від стану молочного скотарства, у якому, на жаль, за останні роки спостерігаються негативні тенденції. Так, станом на 1 січня 2010 р. у господарствах усіх категорій утримувалося 2,8 млн. голів корів, що на 3,5 % менше ніж у 2008 р. (див. табл. 1). Господарствами населення утримувалося 78,1 % загальної чисельності корів (на рівні показника на початок 2009 р.). Зниження кількості молочного стада спостерігається як у приватному секторі, так й в сільськогосподарських підприємствах, де нині зосереджено менше чверті корів. Зазначені тенденції є наслідком втрати інтересу до утримання молочних тварин усіма категоріями господарств через щорічне подорожчання кормів, паливо-мастильних матеріалів та електроенергії, недосконалий механізм дотування сільськогосподарських товаровиробників за рахунок повернення ПДВ та недостатню державну підтримку молочного тваринництва.

Таблиця 1. Виробництво молока в Україні за 1990-2009 роки

Показники	Роки								Абсолютне відхилення			Темп зміни, %		
	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2009/2008	2009/2005	2009/1990	2009/2008	2009/2005	2009/1990
Чисельність поголів'я корів, тис. голів	8378	7531	4958	3635	3347	3096	2856	2758	-99	-878	-5621	96,5	75,9	32,9
в тому числі														
сільськогосподарські підприємства	6192	4595	1851	866	764	679	624	604	-20	-262	-5588	96,8	69,7	9,8
господарства населення	2186	2936	3107	2769	2583	2417	2232	2153	-79	-616	-33	96,5	77,8	98,5
Виробництво молока (валовий уділ) всіх видів, тис. т	24508,3	17274,3	12657,9	13714,4	13286,9	12262,1	11761,3	11609,6	-152	-2105	-12899	98,7	84,7	47,4
Темп зміни до 1990 року, %	100	70,5	51,6	56,0	54,2	50,0	48,0	47,4	x	x	x	x	x	x
Середній річний уділ молока від однієї корови, кг	2863	2204	2359	3487	3652	3665	3793	4049	256	562	1186	106,7	116,1	141,4
Виробництво молока на одну особу, кг	472,3	335,3	257,4	291,1	284	263,6	254,3	252,1	-2	-39	-220	99,1	86,6	53,4
Надходження молока на переробні підприємства, тис. т	17 958	6066	3335	5689	5607	6039	5406	4667	-739	-1022	-13291	86,3	82,0	26,0
в тому числі від														
сільськогосподарських підприємств	17943	5911	1790	1797	1831	1671	1719	1349	-370	-448	-16594	78,5	75,1	7,5
господарств населення	15	155	1515	3814	3392	3848	3340	3034	-306	-780	3019	90,8	79,5	20223,9
інших структур	-	-	30	78	384	510	338	285	-53	207	x	84,2	365,0	x

Розраховано за даними Державного комітету статистики України [1, 5, 9]

Скорочення поголів'я молочної худоби, незважаючи на зростаючу динаміку показника продуктивності корів, призводить до постійного зменшення обсягів виробництва молочної сировини усіма категоріями господарств. Так, у 2009 році в Україні вироблено молока в обсязі 47 % від рівня 1990 року. Зменшення обсягів виробництва молока-сировини спричинює посилення конкуренції серед молокопереробних підприємств на ринку молочної сировини та зростання закупівельної ціни молока [1, 5, 8, 9].

Як свідчить світовий досвід, розвиток молочної галузі безпосередньо пов'язаний з виробництвом молока в великих фермерських господарствах (крупнотоварне виробництво). В Україні на сьогоднішній день спостерігається протилежна ситуація: зростає виробництво молока в дрібних господарствах, приватному секторі та зменшується кількість молока, що вироблено сільськогосподарськими підприємствами.

Криза в сільському господарстві призвела до роздрібнення або ж повної ліквідації великих молочних комплексів, спеціалізованих господарств і ферм. Різке падіння чисельності поголів'я корів у 90-х роках ХХ ст. зумовлене розпаюванням земель, реформуванням сільськогосподарських підприємств і кооперативів, внаслідок чого різко скоротилася кількість великих високотоварних господарств.

Відсутність обігових коштів у сільськогосподарських виробників у період аграрної кризи призвела до ліквідації поголів'я молочної худоби шляхом продажу м'ясопе-

реробним підприємствам та/або передачі в особисті селянські господарства в рахунок майнових паїв.

Існуючий перерозподіл виробництва молока між різними категоріями господарств створив передумови до незначного загострення конкуренції між виробниками молока з низьким рівнем інтенсивності. Так, на ринку молочної сировини фактичними монополістами продовж 2000-2009 рр. виступають невеликі господарства та приватні подвір'я. У 2009 році частка приватного сектору у загальному обсязі виробництва молока в досягла 80,7 % (у 1990 р. – 24,1 %, 2000 р. – 70,9 %, 2005 р. – 81 %)

Така тенденція свідчить, перш за все, про кризу в молочному тваринництві та створює проблеми для розвитку молочної галузі. Негативні тенденції розвитку молочного скотарства призвели до суттєвого скорочення обсягів постачання сировини для промислової обробки. Так, за даними Держкомстату України [1, 5, 9], продаж молока та молочних продуктів переробним підприємствам за період 1990-2009 рр. скоротився практично вчетверо. Якщо в 1990 р. на молокозаводи потрапляло 73,6 % молока, виробленого усіма категоріями господарств, то в 2009 р. – тільки 40,2 %.

Питома вага молока, зданого на переробку сільськогосподарськими підприємствами, зменшилася з 99,9 % у 1990 році до 28,9 % в 2009 році (2000 р. – 53,7 %, 2005 р. – 31,6 %) при одночасному зростанні за вказаний період частки домогосподарств в структурі джерел

постачання сировини з 0,01 % в 1990 році до 61,8 % в 2009 році (2000 р. – 45,4 %, 2005 р. – 67 %).

Вирішення проблеми отримання сировини в достатній кількості та належної якості вітчизняні експерти та виробники вбачають у інвестування в розвиток власної сировинної бази шляхом створення сучасних молочних ферм, де прерогатива належатиме крупним холдингам та/або шляхом консолідації з постачальниками сировини [3]. Розширенню інтегрованих сільськогосподарських формувань з метою покращення показників молочного тваринництва як на національному, так і на регіональному рівнях, покликана Галузева програма розвитку молочного скотарства України до 2015 року [7].

Незважаючи на зазначені негативні тенденції в молочному скотарстві ринок молочної продукції в Україні

розвивається. Молочні заводи оновлюють технології, розширюють асортименти продукції, виводять на ринок нові бренди.

Переробкою молока на Україні займається більше 300 підприємств, проте майже 80 % ринку контролює 50 заводів, значна частина яких входить до складу великих холдингів. Експерти вважають, що криза посилить їх вплив, оскільки дрібні та середні виробники будуть вимушені покинути ринок. Частки ринку провідних виробників не перевищують 6-9 %. В цілому фактично одинадцять компаній утримують 60,3 % ринку. Решту ринку розподіляють між собою дрібні компанії та одиничні молокопереробні заводи [2, 5, 6, 10]. Таким чином, сучасний стан вітчизняного ринку молока та молочних продуктів характеризується помірним рівнем консолідації (див. рис. 1).

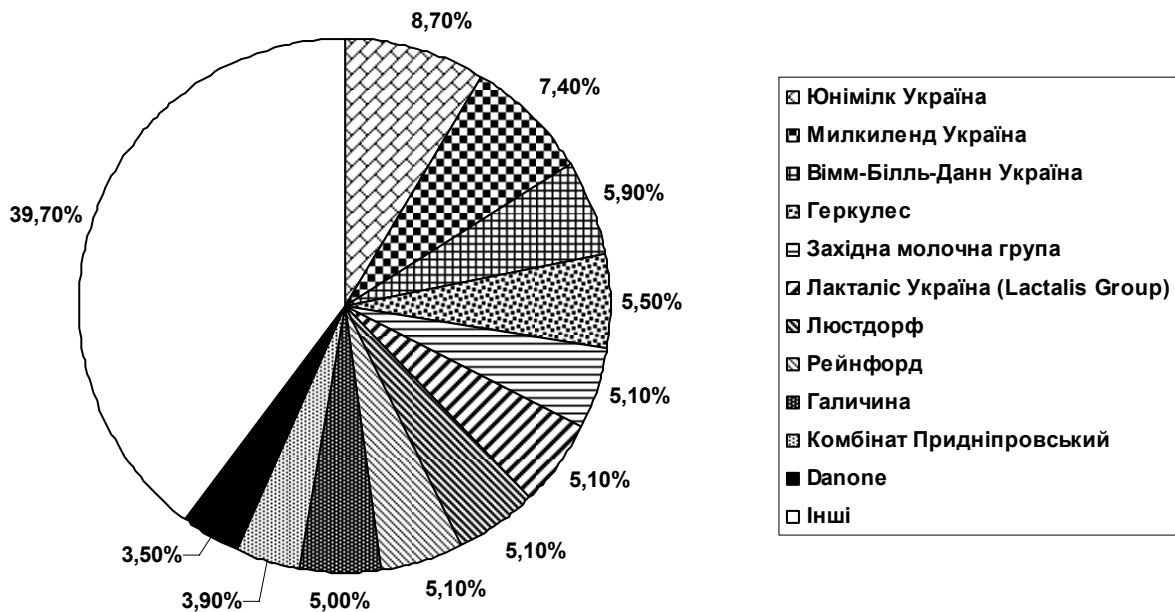

Рис. 1. Частки ринку провідних виробників ринку молока та молочних продуктів України

На сьогодні найбільш впливовими на українському ринку молока та молочних продуктів є компанії Юнімілк Україна (ТМ "Био-Баланс", "Галактон", "Кремез", "Простоквашино", "Украинское"), Милкиленд-Україна (ТМ "7-я", "Добряна", "Коляда", "Крынка") та Вімм-Білл-Данн Україна (ТМ NEO, "Веселый молочник", "Домик в деревне", "Слов'яночка"). У 2009 році сумарна частка трьох найбільших компаній галузі на ринку становить 22 %, минулого року перша трійка гравців контролювала 21 % ринку.

За трійкою лідерів йдуть такі виробники, як Геркулес (ТМ "Геркулес", "Добрыня", "Глечик", "Утречко"), Західна молочна група (ТМ Optimal, "Гурманіка", "Молочна родина"), Лакталіс-Україна (Lactalis Group) (ТМ "Фанні", "President"), ТОВ "Люстдорф" (ТМ "На здоров'є", "Селянське", "Бур'єнка", "Тотоша"), Рейнфорд (ТМ "Щодня"), Галичина (ТМ "Галичина", "Молочар", "Чабань"), комбінат Придніпровський (ТМ "Злагода"), група Даноне (ТМ "Activia", "Actimel") [2-6, 10].

Аналізуючи тенденції концентрації та інтеграції на українському молочному ринку необхідно відмітити, що найбільш інтенсивно процеси злиття та поглинання мали місце протягом 2006-2008 років. Це обумовлено швидким зростанням ринку, інвестиційною привабливістю, доступністю дешевого капіталу для поглинання, наявністю вільних коштів, доступністю кредитних ресурсів, високим попитом серед інвесторів. Експерти відмічають, що щорічно з 2001 по 2007 рік місткість вітчизняного ринку продукції з незбираного молока збільшувалася в середньо-

му на 11 %. Найбільш високі темпи приросту внутрішнього споживання були характерні для йогуртів (23 % в рік) та сирних виробів (27 % в рік) [2].

Серед найбільших угод цього періоду необхідно виділити наступні: придбання у 2006 році російським інвестиційним фондом Renaissance Capital за \$197 млн. компанії "Клуб Сиру"; купівлю французькою компанією Bel Group Шосткинського міського молочного комбінату за суму близько \$50 млн.; у 2007 році французька компанія Lactalis придбала українську компанію "Фані" приблизно за \$40-45 млн., у 2008 р. американський фонд Consoris Capital за \$10 млн. купив Великобурлуцький сироварний завод; у 2009 році британський Monteforte Holding Ltd придбав у кіпрської компанії Ukrfunding Ltd 95,7 % акцій Канівського маслосирзаводу (КМСЗ, Черкаська обл.), що входить в корпорацію "Клуб сиру".

Сьогодні на ринку молочної продукції спостерігається активізація процесів консолідації активів, злиття, що сприяє зростанню ступеня концентрації: в червні 2010 року французька група Даноне, потужний виробник молочної продукції у світі, оголосила про злиття свого бізнесу в СНД з виробником аналогічної продукції – компанією "Юнімілк", це дозволить Даноне стати найбільшим в Україні та Росії молочним холдингом з річним оборотом 1,5 млрд. євро, доля об'єднаної компанії на ринку молочних продуктів в Україні складе 12,2 %, в Росії – близько 21 %; мають намір об'єднатися компанії "Галичина" та "Західна молочна група"; компанія "Мил-

киленд-Україна" придбала частки п'яти вітчизняних підприємств (Миргородський сироварний комбінат, Перший Київський молочний завод, "Молдом", "Іскра", "Ревверс") та заявляє про намір продати Європейському банку реконструкції та розвитку 25 % своїх акцій; розширити свою присутність на ринку, шляхом придбання молочних заводів в Україні, має намір російська компанія "Вімм-Білль-Данн".

Зважаючи на зазначені тенденції можемо констатувати, що на сьогоднішній день в Україні інтеграція суб'єктів ринку молочної продукції відбувається у трьох напрямках: створення горизонтальних, вертикальних та комбінованих інтеграційних об'єднань.

На основі проведеного аналізу молочної галузі та сучасних тенденцій її розвитку можна відзначити, що галузь є стратегічно важливою ланкою агропромислового сектору, від якої залежить добробут українського народу та держави. Визначальними факторами розвитку галузі є стан сировинної бази, форми організації виробництва, конкуренція, платоспроможність населення.

Процеси стабілізації в молочному виробництві, збільшення обсягів виробництва молока-сировини та покращення його якості не можливе без розвитку крупнотоварного виробництва за рахунок залучення інвестицій від молокопереробних холдингів (для розвитку власних молочних ферм), та крупних аграрних холдингів.

УДК 338.24.021

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ: ФРАНЦУЗЬКІ УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Розглядаються методи реалізації та інструменти державної підтримки підприємництва у Франції в умовах глобальної фінансово-економічної кризи та передумови їх адаптації в Україні, зокрема застосування кредитного посередництва.

Ключові слова: світова фінансова криза, державна підтримка підприємництва у Франції, механізм кредитного посередництва.

The realization methods and tools of public support of entrepreneurship in France under the global financial crisis conditions and the prerequisites for their adaptation in Ukraine, particularly the use of credit mediation, are being considered.

Key words: Global Financial Crisis, public support of entrepreneurship in France, mechanism of credit mediation.

В умовах світової фінансової кризи актуальності набуває проблема активізації і відповідальності держави у вирішенні проблем розвитку вітчизняного малого та середнього підприємництва (МСП), роль якого полягає в раціоналізації економічної системи, прискоренні економічного зростання, удосконаленні інноваційного середовища, створенні робочих місць, здатності реагувати на зміни ринкового попиту в умовах впливу глобальної невизначеності на національний соціально-економічний розвиток.

Одним з головних зовнішніх чинників впливу на сектор МСП є регулююча роль держави та ефективні механізми стимулювання ділової активності. Втім, істотне скорочення темпів приросту кількості суб'єктів підприємництва в останні роки свідчить про низьку дієвість інструментів підтримки МСП.

Теоретичні та практичні проблеми соціально-економічного розвитку України під впливом викликів світової фінансової кризи відображені у працях Я. Белінської, В. Воротіна, З. Варналія, В. Гейця, Я. Жаліла. Зарубіжний досвід державного регулювання підприємництва узагальнений В. Захарченком, О. Борисовим, А. Іванішевою та ін. Проте, методичні питання конкретизації дієвого механізму державної підтримки для подолання наслідків світової фінансової кризи не знайшли достатнього висвітлення.

Метою статті є проаналізувати методи реалізації та інструменти державної підтримки підприємництва у Франції в умовах глобальних фінансових змін та окреслити достатні і необхідні умови їх адаптування у нашій країні.

Саме тому, на нашу думку, інтеграційні процеси у молочної галузі повинні бути спрямовані не тільки на збільшення концентрації (горизонтальна інтеграція), а й для розвитку аграрної сфери з метою розв'язання сировинної проблеми (вертикальна інтеграція для створення власної сировинної бази).

1. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> 2. *Исакова Д.* На украинском рынке молочной продукции грядет активизация сделок M&A // *Дария Исакова // "Инвестгазета"*. – 2010. – № 25. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.investgazeta.net/archive/770/> 3. *Лихолоб С.* Как с эмбарго молока... // Информационно-аналитический журнал "Food & Drinks". – 2008. – № 4-5. – С. 8–21. 4. Молочные братья. Обзор украинского рынка молока. Исследования компании PR-Service. RUSSIAN FOOD&DRINKS MARKET MAGAZINE [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.foodmarket.spb.ru/archive.php?year=2010&article=1343§ion=4> 5. Мониторинг розвитку ринку молока та молочних продуктів України / Спілка молочних підприємств України. За ред. Бутенко М.І. – V випуск. – К., 2010. – 100 с. 6. Обзоры и отраслевые рейтинги //ТОП-100. Рейтинг лучших компаний Украины. – 2009. – № 3-4. – С. 70-76. 7. Про затвердження галузевої Програми розвитку молочного скотарства України до 2015 року: Наказ Міністерства аграрної політики України від 10.12.2007 р. №886/128. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua> 8. Рынок молока и молочных продуктов Украины // Молочное дело. – 2010. – № 2. – С. 19-27. 9. Статистичний щорічник України за 2008 рік [під ред. О.Г. Осауленка]. – К. – 2009. – 566 с. 10. ТОП-100. Лидеры бизнеса Украины – десять лет развития экономики Украины. – 2010. – май. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://gorizontmedia.com.ua/lang/ru/izdatelstvo/top-100-lidery-biznesa-ukrainy/>

Надійшла до редколегії 16.11.10

I. Вериженко, канд. екон. наук, доц.

За індексом глобальної конкурентоспроможності (ІГК) Всесвітнього економічного форуму Україна в 2009 р. посіла лише 82-е місце серед 133-х країн світу [1]. Насамперед, це обумовлено низьким значенням більшої субпоказників ІГК через невідповідність національної економіки вимогам ринкових відносин внаслідок неефективності державних та суспільних інститутів, недосконалості банківської системи та ринкової інфраструктури, а також технологічного та інноваційного відставання, несприятливих умов розвитку бізнесового середовища.

Зазначені недоліки обумовлюють необхідність модернізаційної парадигми української соціально-економічної системи, пошуку і впровадження ефективних інструментів та заходів, здатних сприяти розвитку МСП, як ключової і базисної ланки підвищення національної конкурентоспроможності.

Світова практика та досвід розвинених країн Європи дозволяють окреслити основні напрями формування вітчизняної програми підтримки МСП. Економічний розвиток Французької Республіки характеризується лавиноподібним кількісним зростанням малого підприємництва протягом останніх десятиліть (за класифікацією ЄС, до МСП відносяться економічні агенти з кількістю працівників до 250 осіб).

За офіційними даними, у 1952 р. загальна кількість підприємств, задіяних в промисловості, будівництві і суспільних роботах, складала 554,4 тис. одиниць. Через 20 років вона зросла до 1461,1 тис. од., а на початку 1996 р. перевищила 1980 тис. од. Станом на 1 січня